

Globalizacja i konkurencja w ujęciu *corporate governance*

Wstęp

Zarządzanie przedsiębiorstwem jest procesem złożonym, który obejmuje członków przedsiębiorstwa rozumianych jako właścicieli i pracowników, rynki, na których ono działa, oraz społeczność, dla której dana organizacja dostarcza produkty rozumiane jako towary lub usługi. Istotą zarządzania jest dążenie przedsiębiorstwa do określonego celu poprzez wykorzystanie posiadanych zasobów przy jednoczesnym godzeniu różnych teorii wykorzystujących naukowe spojrzenie na przedsiębiorstwo. Jest to zadanie trudne, gdyż teorie te są często ze sobą sprzeczne, co uniemożliwia lub w znacznym stopniu utrudnia działanie przedsiębiorstwa w oparciu o nie. Tym samym pojawiają się trudności z wypracowaniem wspólnego i powszechnie akceptowanego modelu zarządzania nim czy celu, jaki ma ono do osiągnięcia. W związku z tym pojawiają się propozycje stworzenia systemów umożliwiających ocenę metod związanych z zarządzaniem organizacją i tworzeniem przejrzystych zasad związanych z kierowaniem nią. Jednym z proponowanych rozwiązań są zasady *corporate governance*. Zostały one stworzone, aby „pomóc rządów państw członkowskich jak i nie stowarzyszonych z OECD w ich wysiłkach zmierzających do oceny i usprawnienia zasad zarządzania przedsiębiorstwami w swoich krajach, i aby zapewnić wskazówki dla giełd, inwestorów, korporacji i innych stron odgrywających jakąś rolę w procesie rozwijania dobrego systemu zarządzania przedsiębiorstwem” (Kołodkiewicz, 1999, s. 7).

Niejako w tle procesów związanych z przejrzystością zarządzania przedsiębiorstwem i możliwością kontrolowania działań przez nie podejmowanych zachodzą procesy globalizacji i internacjonalizacji gospodarek, które wpływają na możliwości działania i sposób podejmowanych działań przez przedsiębiorstwa krajowe i międzynarodowe. Tym samym zbudowanie powszechnie akceptowanego modelu zarządzania i jego przejrzystości rozumianej jako dostępność osób

do informacji o przedsiębiorstwie staje się istotne, kiedy dana organizacja działa w kilku krajach.

W niniejszym artykule zostanie przedstawiona ogólna koncepcja *corporate governance*. Ponadto zostanie poddana weryfikacji hipoteza o wpływie zasad *corporate governance* na konkurencyjność przedsiębiorstw w ujęciu globalizacji i internacjonalizacji gospodarki. Globalizacja i konkurencja w ujęciu *corporate governance* zostanie podsumowana we wnioskach.

1. Corporate governance

Pojęcie *corporate governance* (CG) jest tłumaczone na język polski w rozmaity sposób. CG jest rozumiane jako władztwo korporacyjne, nadzór korporacyjny, nadzór właścicielski czy ład korporacyjny. Brakuje jednak spójnej definicji, która byłaby powszechnie akceptowana. *Corporate governance* jest definiowane przez:

- mechanizmy, procesy i instytucje – od rad nadzorczych poprzez udziałowców spółki, do rynków finansowych – które umożliwiają udziałowcom spółki nadzór nad zarządzaniem ich własnością (Kołodkiewicz, 1999, s. 50);

- wszystkie relacje korporacji (według Ira M. Millsteina) – relacje między dostawcami kapitału, produktu, usług i zasobów ludzkich, klientami, a nawet szeroko rozumianym społeczeństwem. Może obejmować wszystkie prawa, których funkcją jest zapewnienie odpowiedzialności wobec udziałowców i ogółu. Może się odnosić do audytu i zasad rachunkowości, a także do działalności udziałowców. Wężej terminu można używać w stosunku do roli i praktyk rady dyrektorów (Masny, 2002);

- część szerszego kontekstu ekonomicznego działania przedsiębiorstw, który obejmuje m.in. politykę makroekonomiczną i stopień intensywności konkurencji na rynkach produktów i czynników produkcji. Ramy funkcjonowania nadzoru korporacyjnego zależą również od otoczenia prawnego, regulacyjnego i instytucjonalnego (OECD, 2004, s. 9);

- zapewnienie prorozwojowej równowagi między interesami wszystkich podmiotów zaangażowanych w funkcjonowanie korporacji (inwestorów, menedżerów, pracowników, dostawców) (Tamowicz i in., 2001, s. 3);

- mechanizmy instytucjonalne gwarantujące inwestorom uzyskanie odpowiedniego zwrotu z zainwestowanego kapitału (Dzierżanowski, 2001, s. 2).

Zasady *corporate governance* należy rozpatrywać w ujęciu otoczenia organizacji (przedsiębiorstwa, korporacji) obejmującego otoczenie zarówno lokalne, jak i międzynarodowe, natomiast działanie przedsiębiorstwa należałoby rozpatrywać w oparciu o zasady CG określone przez OECD. Działanie zgodnie z wytycznymi zasad CG nie jest obowiązkiem, lecz etycznym zobowiązaniem podejścia do prowadzonych interesów, jakie są udziałem jakiegokolwiek organizacji.

Zasady *corporate governance* według OECD*:

1. Zasady *corporate governance* mają sprzyjać przejrzystości i efektywności rynków, powinny być zgodne z obowiązującym prawem i jasno określać podział odpowiedzialności między władzą nadzorczą, regulacyjną i wykonawczą.

2. Zasady *corporate governance* powinny chronić prawa wspólników/akcjonariuszy i ułatwić wspólnikom/akcjonariuszom korzystanie z nich.

3. Zakres zasad *corporate governance* powinien zapewniać równoprawne traktowanie wszystkich wspólników/akcjonariuszy, włącznie ze wspólnikami/akcjonariuszami mniejszościowymi i zagranicznymi. Wszyscy wspólnicy/akcjonariusze powinni mieć możliwość uzyskania rzeczywistej rekompensaty w przypadku naruszenia ich praw.

4. Zakres zasad *corporate governance* powinien uznawać prawa osób należących do grup inwestorów zainteresowanych działaniem przedsiębiorstwa w sensie uprawnień przysługujących tym osobom na mocy prawa oraz sprzyjać aktywnej współpracy pomiędzy spółkami i grupami interesu zainteresowanymi ich działaniem, zmierzającej do tworzenia wartości ekonomicznych, miejsc pracy oraz trwałych przedsiębiorstw, opartych na zdrowych podstawach finansowych.

5. Zasady *corporate governance* powinny gwarantować terminowe publikowanie przez spółki precyzyjnych informacji dotyczących wszystkich istotnych spraw dotyczących tych spółek, w tym informacji na temat sytuacji finansowej, wyników, struktury właścicielskiej kapitału i nadzoru sprawowanego nad spółką.

6. Zasady *corporate governance* powinny gwarantować spółce odpowiednie ukierunkowanie strategiczne, efektywne monitorowanie procesów zarządzania przez organ spółki oraz odpowiedzialność finansową organu spółki wobec samej spółki i jej wspólników/akcjonariuszy.

W ujęciu zasad CG proponowanych i zalecanych przez OECD należy traktować *corporate governance* w dwojaki sposób. Z jednej strony są uregulowania prawne obowiązujące na danym obszarze gospodarczym tworzone przez państwo i odpowiadające standardom międzynarodowym, tzw. twarde prawo. Chodzi przede wszystkim o uregulowania kodeksowe (m.in. kodeks spółek handlowych, kodeks cywilny), ustawy (m.in. prawo działalności gospodarczej) oraz zarządzenia i rozporządzenia wydawane przez organy państwowe. Można tym samym powiedzieć, że państwo określa, w wyniku działań związanych ze stanowieniem prawa, formy działań możliwych do podjęcia przez przedsiębiorstwa, zasady postępowania związane z przestrzeganiem prawa oraz odpowiedzialności osób, pracowników i właścicieli przedsiębiorstwa przed organami państwowymi i stronami umów zawieranych przez przedsiębiorstwo. Jednocześnie należy traktować to podejście do „zarządzania jako kodeksy dobrych praktyk, zasady, zalecenia na

* Opracowania własne na podstawie: *OECD Principles of Corporate Governance*, OECD, 2004, źródło internetowe: <http://www.oecd.org/dataoecd/32/18/31557724.pdf>, stan na dzień 22-11-2004, s. 11-29.

zasadzie »zastosuj się albo się wytłumacz« czy zalecenia organizmów ponadnarodowych dla ustawodawców krajowych” (Masny, 2002), czyli tzw. miękkie prawo. Dodatkowo w podejściu do zarządzania w ramach *corporate governance* należy rozróżnić dwa typy tego systemu:

- system outsiderski (otwarty),
- system insiderski (zamknięty).

W systemie otwartym własność i kontrola wynikająca z prawa głosu są silnie rozproszone. Funkcje kontrolne są sprawowane głównie przez rynek kapitałowy, a kontrola operacyjna znajduje się w rękach grupy menedżerów, która jest stosunkowo niezależna od wpływów akcjonariuszy. Jest to system *corporate governance* charakterystyczny dla Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. W koncepcji anglosaskiej funkcje kontrolne przejawiają się poprzez m.in. mechanizmy przejęć i aktywność inwestorów (przede wszystkim instytucjonalnych). W systemie zamkniętym własność i kontrola znajduje się w ręku jednego silnego akcjonariusza, który jest w stanie efektywnie i samodzielnie kontrolować poczynania kadry menedżerskiej. System ten jest charakterystyczny dla Europy kontynentalnej. Mechanizmy kontrolne rynku kapitałowego mają ograniczone znaczenie lub nie występują w klasycznej postaci. Dodatkowymi różnicami między modelem otwartym i zamkniętym jest mobilność kapitału, czyli możliwość realokacji posiadanych środków, która jest większa w systemie outsiderskim.

Ponadto przy omawianiu pojęcia *corporate governance* należy wspomnieć o różnicach między krajami, w których zasady *CG* obowiązują, związanych z historycznymi uwarunkowaniami i sposobami tworzenia prawa w poszczególnych krajach (Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Niemczech czy Japonii), społecznymi aspektami działań podejmowanych w ramach funkcjonowania przedsiębiorstwa w oparciu o normy etyczne i prawne tych krajów (tzw. prawo naturalne) czy mentalnością mieszkańców tych krajów (tab. 1).

W przypadku *corporate governance* można mówić o obszarach odpowiedzialności, związanych z akcjonariuszami (udziałowcami, współnikami), pracownikami, klientami i społeczeństwem, w których prowadzi swoją działalność organizacja, i rozpatrywać działania firmy odnośnie do tych grup.

Stosowanie zasad *CG* przez przedsiębiorstwo umożliwia zainteresowanym podmiotom wgląd do działań przez nie podejmowanych oraz uzyskiwanie niezbędnych danych o efektach podejmowanych działań.

2. Globalizacja i konkurencja w ujęciu *corporate governance*

Globalizacja jako proces w gospodarce jest niezwykle złożony. Proces globalizacji odbywa się jednocześnie na trzech poziomach:

- przedsiębiorstw,
- rynków czy gałęzi działania przedsiębiorstw,
- gospodarki światowej.

Tabela 1. Różnice w strukturze rad nadzorczych dużych korporacji (spoza sektora finansowego) w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Japonii i Niemczech

Wyszczególnienie	Stany Zjednoczone	Wielka Brytania	Japonia	Niemcy
Rzeczywisty sposób doboru członków rad	Zaproszenie przez dyrektora generalnego	Zaproszenie przez dyrektora generalnego	Zaproszenie przez dyrektora generalnego	50% członków rady jest wybieranych przez akcjonariuszy, reszta przez pracowników. Dyrektor generalny nie może wchodzić w skład rady
Sposób wyboru przewodniczącego	Wybierany przez radę	Wybierany przez radę	Wybierany przez radę	Wybierany przez akcjonariuszy/przedstawicieli pracowników. Zazwyczaj jest to przedstawiciel akcjonariuszy
Czy dyrektor generalny i przewodniczący rady to jedna i ta sama osoba?	Często	Często	Często	Nigdy
Źródło informacji	Kadra zarządzająca	Kadra zarządzająca	Kadra zarządzająca. Nieformalnie, członkowie Klubu Prezesów – prezesi firm – akcjonariusze	Kadra zarządzająca
Stosunek dyrektorów zarządzających do całkowitej liczby dyrektorów	Wysoki	Wysoki	Wysoki	Zero
Obecność dużych udziałowców w radzie	Rzadko	Rzadko	Czasami	Zawsze
Obecność banków w radzie	Rzadko	Rzadko	Czasami	Zawsze

Źródło: I. Koładkiewicz, *Nadzór korporacyjny, perspektywa międzynarodowa*, Poltex, Warszawa 1999, s. 83.

Sama definicja globalizacji jako ogólnie przyjęte określenie wspomnianego procesu nie istnieje. Wynika to z jednej strony z trwania tego procesu na trzech poziomach jednocześnie, z drugiej zaś jest to związane ze złożonością samego procesu. Powodem jest to, że ogólny proces globalizacji jest realizowany pod wpływem działań podejmowanych przez poszczególne przedsiębiorstwa i jest związany z realizowaniem strategii globalnych opartych na koncepcji zarządzania opartej na orientacji globalnej prowadzonej działalności.

Można powiedzieć, że proces globalizacji oddziałuje na gospodarkę i społeczeństwo jednocześnie. Tym samym możemy mówić o postępującym procesie globalizacji odbywającym się w sferach ekonomicznej, kulturowej, technologicznej czy socjologicznej. Innymi słowy globalizację należy traktować jako bardziej złożony odpowiednik umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw w różnych wymiarach podejmowanych działań. W tabeli 2 zostały zaprezentowane definicje procesu globalizacji i ich autorzy. Celem prezentacji tych definicji jest ukazanie złożoności tego procesu.

Tabela 2. Definicje procesu globalizacji

Autor	Określenie procesu globalizacji
David L. Levy (1993)	Globalizacja odnosi się do narastającej integracji gospodarek narodowych przez handel międzynarodowy oraz zagraniczne inwestycje bezpośrednie
Xiaohua Yang (1995)	Globalizacja odzwierciedla zmianę technicznych i ekonomicznych warunków konkurencji przedsiębiorstw i krajów, a także przepływów kapitałów i towarów w skali międzynarodowej
Anthony Giddens (1995)	Działalność na odległość – oto istota procesu globalizacji
Anthony G. McGrew (1994)	Globalizacja polega na wielości powiązań i wzajemności oddziaływań państw i społeczeństw tworzących obecny światowy system

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: A. Zorska, *Ku globalizacji? Przemiany w korporacjach transnarodowych i w gospodarce światowej*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, 1998, s. 14–15.

Proces globalizacji należy też łączyć z postępem technicznym, rozwojem nauki, organizacją i pojawianiem się nowych koncepcji zarządzania czy tworzenia strategii dla osiągnięcia zamierzonego celu. Globalizacja jako proces wpływający na działania podejmowane przez przedsiębiorstwa wiąże się z następującymi cechami:

- wielopoziomowość – proces ten odbywa się niezależnie od dołu do góry i z góry na dół;
- dialektyczny charakter – „oznacza to, że w rozwoju tego procesu ścierają się powiązane wzajemnie i uwarunkowane subprocesy oraz zjawiska, mające często przeciwstawny charakter” (Zorska, 1998, s. 17);
- złożoność i wielowątkowość – proces globalizacji odbywa się w ramach przedsiębiorstwa, rynku, państw czy społeczeństw;
- integracja – rozumiana jako scalanie prowadzonej w skali międzynarodowej działalności podmiotów na różnych poziomach;
- konwergencja technologiczna – wyrównanie się zdolności technologicznych na poziomie krajów i na poziomie przedsiębiorstw.

Globalizację można rozumieć następująco (Fabiańska, Szaflarski, 1999, s. 23):

- globalizacja finansów i własności kapitału;
- globalizacja rynków i strategii, a w szczególności konkurencji;
- globalizacja technologii, badań i rozwoju oraz wiedzy;
- globalizacja stylów życia i modeli konsumpcji, a w związku z tym globalizacja kultury;
- globalizacja rządu i regulacji prawnych;
- globalizacja jako polityczne ujednoczenie świata.

W procesie globalizacji gospodarki zasady *corporate governance* stają się coraz istotniejsze. W związku z prowadzeniem działań w różnych geograficznie regionach świata, różnych pod względem zarówno kulturowym, jak i prawnym, ujednoczanie podejścia do zarządzania przedsiębiorstwem i uzyskanie możliwości wglądu do działań przez nie podejmowanych nabiera coraz większego znaczenia. Wiąże się to przede wszystkim z efektami globalizacji finansów i własności kapitału. Wówczas można powiedzieć, że zasady *CG* tworzą nową jakość w możliwości pozyskania informacji przez akcjonariuszy, członków organizacji, państw i kreowania czy decydowania o kolejnych posunięciach związanych z finansowaniem działalności przez nie podejmowanych. Przyjęcie przez przedsiębiorstwa wspomnianych zasad pozwala na uzyskanie niezbędnych informacji o zamierzeniach i sposobach zarządzania realizowanych w ramach przedsiębiorstwa, co prowadzi do przejrzystości prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwa w różnych regionach świata. Ogólnie przyjęte zasady *CG* w procesie globalizacji tworzą nową jakość kontaktu między właścicielami przedsiębiorstwa; przedsiębiorstwem rozumianym przez kadre zarządzającą i pracowników; państwami, w których ma swoje inwestycje firma. Wszystko to na bazie globalizacji gospodarek państw. Działanie przedsiębiorstw w oparciu o zasady *CG* w postępującym procesie globalizacji gospodarki światowej ma szczególne znaczenie w przejrzystości finansowej przedsiębiorstwa. Jest to działanie przedsiębiorstwa oparte na zdrowych zasadach finansowania, przestrzegania praw lokalnych czy międzynarodowych. Powoduje ono, że przedsiębiorstwo zyskuje markę i jego działania zyskują społeczną aprobatę, co staje się coraz istotniejsze w walce konkurencyjnej.

2.1. Konkurencja w ujęciu *corporate governance*

Podobnie jak proces globalizacji, konkurencja, która ma miejsce na rynku działań przedsiębiorstw, jest procesem złożonym. Zgodnie z określeniem konkurencji w ujęciu gospodarek narodowych przez instytut IMD (*International Institute for Management Development*) ze Szwajcarii możemy mówić o siedmiu podstawowych czynnikach konkurencyjności (Fabiańska, Szaflarski, 1999, s. 32):

1) wewnętrznej sile gospodarczej (aktywność i atrakcyjność sektorów gospodarki);

- 2) działalności rządu (zakres działań sprzyjających rozwojowi konkurencji);
- 3) sektorze finansowym;
- 4) infrastrukturze;
- 5) sposobie zarządzania;
- 6) nauce i technologii;
- 7) zasobach ludzkich.

W przypadku przedsiębiorstw konkurencję należy rozumieć jako możliwość osiągnięcia przewagi konkurencyjnej. „Podstawą przewagi konkurencyjnej jest zawłaszczenie przez przedsiębiorstwo niektórych zasobów, które stają się źródłem jego atutów w walce konkurencyjnej na niedoskonale funkcjonującym rynku” (Zorska, 1998, s. 63). Tym samym pojawia się możliwość osiągnięcia większych korzyści i zysków od pozostałych przedsiębiorstw z branży/rynku. Oczywiście osiąganie przewagi konkurencyjnej ma wymiar względny, bo wiąże się z subiektywną oceną wyższości posiadanych umiejętności czy zasobów nad konkurentami oraz możliwościami alternatywnego wykorzystania posiadanych sił i środków. Jednak kluczową rolę przy osiąganiu przewagi konkurencyjnej odgrywają uregulowania prawne przyjęte na konkretnym terytorium. Tak należy rozumieć zarówno tzw. twarde ujęcie prawa, czyli regulacje kodeksowe, ustawy czy umowy międzynarodowe, jak i miękkie oparte przede wszystkim na etycznych aspektach działalności i kodeksach „dobrych praktyk”. Dopiero wówczas można mówić o możliwościach osiągnięcia przewagi konkurencyjnej przez przedsiębiorstwo. W możliwość osiągnięcia przewagi konkurencyjnej idealnie wpisuje się system *corporate governance*, który z jednej strony opiera się właśnie na prawnych regulacjach obowiązujących na danym terytorium, z drugiej zaś wykorzystuje uregulowania pozaprawne rozumiane jako kodeks „dobrych praktyk”. Osiągnięcie przewagi konkurencyjnej czy konkurowanie w oparciu o wykorzystanie zasad i potencjału systemu *corporate governance* stwarza nową jakość w zarządzaniu przedsiębiorstwem z jednej strony i przejrzystości całego procesu zarządzania, który staje się coraz bardziej znaczący w gospodarce globalnej, z drugiej. Wykorzystanie możliwości, jakie ze sobą niosą zasady CG, powoduje, że przedsiębiorstwo staje się atrakcyjniejsze dla inwestorów i potencjalnych klientów (uzyskuje to poprzez przejrzystość finansową i umożliwienie wglądu do stosowanych metod zarządzania i danych o przedsiębiorstwie), co umożliwi wygraną walki konkurencyjnej o klienta przez oferowanie produktów (towarów lub usług) o coraz wyższym potencjale technologicznym i coraz lepszym dostosowaniu do potrzeb klientów. Tym samym przedsiębiorstwo ma możliwość osiągnięcia zakładanych celów szybciej i taniej niż dotychczas.

Zasady *corporate governance* są szczególnie znaczące w rozpatrywaniu konkurencji w oparciu o różnice między zasadami etycznymi zarządzania a rzeczywistymi praktykami stosowanymi w danym przedsiębiorstwie przy podejmowaniu decyzji. Chodzi przede wszystkim o możliwość wglądu do informacji związanych z:

- zatrudnianiem dzieci,
- korupcją,
- wynagradzaniem menedżerów,
- manipulowaniem pensjami,
- aktywnością komercyjną uniwersytetów.

Konkurencję i zachowanie uczestników rynkowych należy rozpatrywać także ze względu na stopień rozwoju rynku działania. Wówczas to wraz z rozwojem rynku działania konkurencyjne prowadzone są w coraz większym stopniu w oparciu o zasady etyczne. Tym samym można powiedzieć za Andrei Shleiferem, że im słabiej jest rozwinięty określony rynek, tym częściej wykorzystywane są zachowania nieetyczne. Im rynek jest lepiej rozwinięty, tym bardziej zachowania nieetyczne są eliminowane z niego. Uczestnicy rynku wymuszają na swoich konkurentach czy kontrahentach zachowania poprawne etycznie czy moralnie i zaniechanie praktyk niedozwolonych. Oprócz tego rozwój rynków jest związany z innowacyjnością, z którą to konkurencja jest silnie skorelowana. Łączenie konkurencji i innowacji prowadzi do wzrostu zamożności społeczeństw. Zatem wzrost zamożności społeczeństwa powoduje, że staje się ono szczególnie wyczulone na działania etyczne, czyli poprawne moralnie. Wówczas to działające w takich warunkach przedsiębiorstwa są skłonne ponosić wyższe koszty, aby uzyskać opinię przedsiębiorstwa etycznego i uzyskać tym samym przewagę konkurencyjną. Tym samym działanie w ramach zasad *corporate governance*, gdzie kodeks dobrych praktyk ma znaczenie etyczne w społeczeństwach zamożnych, do których można zaliczyć Polskę, nabiera szczególnego wymiaru w obliczu prowadzenia działań konkurencyjnych.

Wnioski

System *corporate governance* i zasady z nim związane, opracowane i zalecane przez OECD, stwarza nową jakość w procesach globalizacji i konkurencji na poziomie zarówno gospodarek krajowych, jak i poszczególnych przedsiębiorstw. Stosowanie się do „zaleceń” zawartych w zasadach *CG* powoduje, że przedsiębiorstwo uzyskuje dostęp do środków finansowych, których wcześniej nie miało szans uzyskać. Ponadto stosowanie zasad *CG* pozwala przedsiębiorstwu na zbudowanie pozytywnego wizerunku, który będzie się opierał na umożliwieniu zainteresowanym i zaangażowanym dostępu do informacji pochodzących z przedsiębiorstwa i jednocześnie stworzeniu nowych możliwości zbudowania przewagi konkurencyjnej. Jednakże sama istota zasad *CG* odnosi się do ekonomii klasycznej i zasad dobrego zarządzania. Tym samym nie jest to nic nowego, a jedynie powrót do reguł, które w wyniku zmian strukturalnych gospodarek, pojawienia się złożonych, globalnych przedsiębiorstw, zostały zapomniane bądź były celowo omijane przez kadre zarządzającą.

Globalizacja gospodarki, rozszerzanie działalności przedsiębiorstw sprawia, że zastosowanie się do zasad *CG* pozwoli na ujednoczenie z jednej strony zarządzania przedsiębiorstwem, o ile państwa zdecydują się stworzyć jednolity system prawny w ramach np. Unii Europejskiej, z drugiej zaś umożliwi uzyskanie informacji o finansowaniu przedsiębiorstwa, co pozwoli każdemu państwu na łatwiejszą i mniej kosztowną kontrolę poczyniań poszczególnych przedsiębiorstw. Ponadto przedsiębiorstwa działające w oparciu o zasady *CG* umożliwiają akcjonariuszom, szczególnie w przedsiębiorstwach o rozdrobnionym akcjonariacie, na wgląd w finansowanie i przyszłe kierunki jego rozwoju, co staje się coraz istotniejsze, a otrzymywane informacje pozwolą stwierdzić, czy warto nadal inwestować w określone przedsiębiorstwo.

Bibliografia

- Dzierżanowski M., *Ewolucja struktur własności i kontroli polskich korporacji – obraz modelu polskiego rynku kapitałowego i systemu corporate governance*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2001, źródło internetowe: <http://www.pfcg.org.pl>, stan na dzień 02–08–2004.
- Fabiańska K., Szaflarski K., *Firma na rynku globalnym*, wydanie pierwsze, Górnosłaska Wyższa Szkoła Handlowa, Katowice 1999.
- Koładkiewicz I., *Nadzór korporacyjny, perspektywa międzynarodowa*, Poltex, Warszawa 1999.
- Masny M., *Zarządzanie ryzykiem jako wymóg corporate governance*, Warszawa 2002, źródło internetowe: <http://www.pfcg.org.pl>, stan na dzień 02–08–2004.
- OECD Principles of Corporate Governance*, OECD, 2004, źródło internetowe: <http://www.oecd.org/dataoecd/32/18/31557724.pdf>, stan na dzień 22–11–2004, s. 11–29.
- Tamowicz P., Dzierżanowski M., Lepczyński B., *Rating nadzoru korporacyjnego w spółkach giełdowych*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2001, źródło internetowe: <http://www.pfcg.org.pl>, stan na dzień 02–08–2004.
- Zorska A., *Ku globalizacji? Przemiany w korporacjach transnarodowych i w gospodarce światowej*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1998.